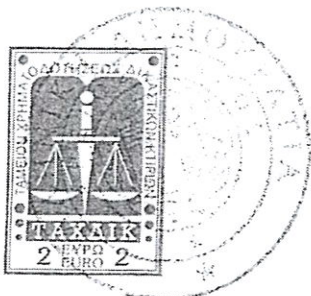

M.K.

Αριθμός 15/2015
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές της πλήρους Ολομελείας: Αθανάσιο Κουτρομάνο, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, Γεώργιο Χρυσικό, Δημήτρα Παπαντωνοπούλου, Νικόλαο Λεοντή, Βιολέττα Κυτέα, Βασιλική Θάνου - Χριστοφίλου και Παναγιώτη Ρουμπή, Αντιπρόεδρους του Αρείου Πάγου, Νικόλαο Πάσσο, Ιωάννη Γιαννακόπουλο, Κωνσταντίνο Τσόλα, Δημήτριο Κράνη, Χριστόφορο Κοσμίδη, Ευφημία Λαμπροπούλου, Αντώνιο Ζευγώλη, Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη, Γεώργιο Σακκά, Μαρία Βασιλάκη, Χρυσούλα Παρασκευά, Μαρία Γαλάνη - Λεοναρδοπούλου, Παναγιώτη Χατζηπαναγιώτη, Ιωσήφ Τσαλαγανίδη, Αγγελική Αλειφεροπούλου, Βασίλειο Πέππα, Γεώργιο Λέκκα, Αθανάσιο Καγκάνη, Μαρία Χυτήρογλου - Εισηγήτρια, Ειρήνη Καλού, Αρτεμισία Παναγιώτου, Χαράλαμπο Μαχαίρα, Απόστολο Παπαγεωργίου, Αλτάνα Κοκκοβού, Σοφία Ντάντου, Παναγιώτη Κατσιρούμπα, Δημήτριο Τζιούβα, Γεώργιο Αναστασάκο, Ιωάννη Μαγγίνα και Σοφία Καρυστηναίου, Αρεοπαγίτες (κωλυομένων των λοιπών Δικαστών της σύνθεσης).

Συνεδρίασε δημόσια στο Μέγαρό του, στις 19 Μαρτίου 2015,

με την παρουσία της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου Ευτέρπης Κουτσαμάνη και της Γραμματέως Αγγελικής Ανυφαντή για να δικάσει την εξής υπόθεση μεταξύ:

Της καλούσας - αναιρεσείουσας: ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία _____ που εδρεύει στη _____ και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Σταμάτη Σταμόπουλο, ο οποίος ανακάλεσε την από 18/3/2015 δήλωσή του κατ' άρθρο 242 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ. και παραστάθηκε αυτοπροσώπως. Με την από 26/2/2015 προσθήκη στις από 25/2/2015 προτάσεις του δήλωσε ότι διορθώνει την επωνυμία της αναιρεσείουσας εταιρείας στο ορθό _____ » από το εσφαλμένο « _____

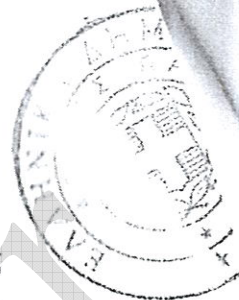
Του καθού η κλήση – αναιρεσιβλήτου: νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (ανώνυμης εταιρείας) με την επωνυμία _____

_____), που εδρεύει στο _____ και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο της Μαρία Καλλιέρου, η οποία κατέθεσε προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 13/10/2008 προσφυγή της ήδη αναιρεσείουσας εταιρείας, που κατατέθηκε στο Εφετείο Αθηνών. Εκδόθηκε η 2255/2009 απόφαση του ίδιου Δικαστηρίου, την αναίρεση της οποίας ζήτησε η ως άνω αναιρεσείουσα εταιρεία με την από 29/3/2010 αίτησή της. Εκδόθηκε η 1790/2013 απόφαση του Α'1 Πολιτικού Τμήματος του Αρείου Πάγου, η οποία παρέπεμψε στην πλήρη Ολομέλεια του Αρείου Πάγου τον πρώτο λόγο της αίτησης αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρ. 559 Κ.Πολ.Δ.

Με την από 8/7/2014 κλήση της καλούσας - αναιρεσείουσας

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η Εισαγγελέως
Ταύρος/17/14

η προκείμενη υπόθεση φέρεται στην Πλήρη Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου.

Κατά τη συζήτηση της αιτήσεως αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω.

Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης Μαρία Χυτήρογλου ανέγνωσε την από 27/2/2015 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε την παραδοχή του πρώτου εκ του αριθμού 1 άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. λόγου της από 29/3/2010 αιτήσεως αναιρέσεως της 2255/2009 απόφασης του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών.

Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων, αφού έλαβαν, κατά σειρά, το λόγο από τον Πρόεδρο, ανέπτυξαν προφορικά τους σχετικούς ισχυρισμούς τους, οι οποίοι αναφέρονται και στις προτάσεις τους και ζήτησαν ο μὲν της αναιρεσείουσας την παραδοχή της αίτησης αναίρεσης, η δε του αναιρεσιβλήτου την απόρριψη της, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη του.

Η Εισαγγελέας, αφού έλαβε τον λόγο από τον Πρόεδρο, πρότεινε να γίνει δεκτός & εκ. του άρθρου 559 αρ. 1 Κ.Πολ.Δ, πρώτος λόγος της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης.

Κατόπιν αυτών ο Πρόεδρος έδωσε εκ νέου το λόγο στους πιο πάνω πληρεξουσίουσ των διαδίκων, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε όσα προηγουμένως είχαν αναπτύξει.

Κατά την 10η Ιουνίου 2015, ημέρα που συγκροτήθηκε το δικαστήριο αυτό προκειμένου να διασκεφθεί για την ανωτέρω υπόθεση, ήταν απόντες οι Αρεοπαγίτες Ειρήνη Κιουρκτσόγλου – Πετρουλάκη, Μαρία Βασιλάκη, Χρυσούλα Παρασκευά, Παναγιώτης Χατζηπαναγιώτης, Απόστολος Παπαγεωργίου και Αλτάνα Κοκκοβού. Παρά ταύτα, παρισταμένων, πλην αυτών, πλέον των είκοσι εννέα (29) μελών εκ των συμμετασχόντων στη συζήτηση της υπόθεσης, κατ' άρθρο 23 παρ.2 του ν. 1756/1988, όπως

ισχύει με την τροποποίηση με το άρθρο 44 του ν. 3659/2008, το δικαστήριο είχε την εκ του νόμου απαρτία για να διασκεφθεί.

Κατά τη διάσκεψη αποφασίστηκε το εξής: Με την 1790/2013 απόφαση του Α'1 Πολιτικού Τμήματος του Αρείου Πάγου παραπέμφθηκε στην πλήρη Ολομέλεια αυτού (Αρείου Πάγου) ο πρώτος λόγος της από 29-3-2010 αιτήσεως για αναίρεση της 2255/2009 απόφασης του Πενταμελούς Πολιτικού Εφετείου Αθηνών από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., επειδή κρίθηκε ότι αφορά ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος και για την ενότητα της νομολογίας. Το ζήτημα που τίθεται (κατά την παραπεμπτική απόφαση) είναι: «αν η άπρακτη παρέλευση τριμήνου από την υποβολή ΑΠΕ προς έγκριση στην Προϊσταμένη Αρχή του φορέα κατασκευής δημόσιου έργου συνεπάγεται υπό το καθεστώς του π.δ/τος 609/1985, τη σιωπηρή (αυτοδίκαιη, πλασματική) έγκριση του ΑΠΕ και μάλιστα ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν ή όχι όλα τα αναγκαία για τη σύννομη κατάρτισή του στοιχεία». Οι εκ των μελών της Ολομέλειας Αντιπρόεδροι Γεώργιος Χρυσικός και Βασιλική Θάνου και οι Αρεοπαγίτες Κωνσταντίνος Τσόλας, Χριστόφορος Κοσμίδης και Αγγελική Αλειφεροπούλου είχαν την γνώμη ότι υπό την εκτεθείσα διατύπωση στην Ολομέλεια παραπέμφθηκε προς επίλυση ως θέμα γενικότερου ενδιαφέροντος: α) αν η παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας των τριών μηνών από την υποβολή του ΑΠΕ στην Προϊσταμένη Αρχή ισοδυναμεί με αυτοδίκαιη ή μη έκκριση του και β) αν η αυτοδίκαιη παρέλευση του τριμήνου από την υποβολή του ΑΠΕ στην προϊσταμένη αρχή ισοδυναμεί με αυτοδίκαιη έγκρισή του και αν ακόμη δεν έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη διάταξη του αρ. 43 πδ. 609/85, ήτοι περιλαμβάνει και εργασίες που περιλαμβάνονται στην σύμβαση ή είχαν ήδη εκτελεσθεί κατά την σύνταξή του.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η ΕΚΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΑΡΧΗ
17/10/15

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. Με την υπ αριθ. 1790/2013 ομόφωνη απόφαση του Α1 Πολιτικού Τμήματος του Αρείου Πάγου παραπέμφθηκε στην Πλήρη Ολομέλεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 563 παρ. 2 περ. β ΚΠολΔ και 23 παρ. 2 εδ. γ του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (Ν. 1756/1988), ο, από το άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ (πρώτος) λόγος της από 29-3-2010 αιτήσεως της εταιρίας με την επωνυμία " για αναίρεση της υπ αριθ. 2255/2009 αποφάσεως του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών, διότι, με το λόγο αυτό τίθεται ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος, υπό την ακόλουθη διατύπωση «Ως προς το λόγο αυτό πρέπει η υπόθεση να παραπεμφθεί ... στην πλήρη Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, προκειμένου να κριθεί, ειδικότερα, αν η άπρακτη παρέλευση τριμήνου από την υποβολή ΑΠΕ προς έγκριση, στην Προϊσταμένη Αρχή του φορέα κατασκευής του δημόσιου έργου, συνεπάγεται, υπό το καθεστώς του π.δ 609/1985, τη σιωπηρή, (αυτοδίκαιη .πλασματική), έγκριση του ΑΠΕ και μάλιστα, ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν ή όχι όλα τα αναγκαία για την σύννομη κατάρτισή του στοιχεία..". Η υπόθεση νόμιμα φέρεται προς συζήτηση με την από 8-7-2014 κλήση της αναιρεσείουσας εταιρείας.

II. Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρ. 8 ν. 1418/1984, όπως η παράγραφος αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρ. 15ξ2 του ν.3212/2003 και οι τροποποιούμενες διατάξεις της εφαρμόζονται κατά το άρθρ. 237 του νόμου αυτού και στις συμβάσεις έργων, για τα οποία δεν έχει εκδοθεί βεβαίωση περαίωσης εργασιών, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Το έργο εκτελείται, σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικά ανατεθέν έργο,

ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν, κατά την εκτέλεση του έργου, αναγκαίες, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων. με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παρ. 3 του άρθρ. 8 του π.δ/τος 334/2000, συνάπτεται σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου. Για τον καθορισμό των νέων τιμών μονάδας των συμπληρωματικών εργασιών εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρ. 43 του π.δ/τος 609/1985, όπως κάθε φορά ισχύουν. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση ανάθεσης των συμπληρωματικών εργασιών απαιτείται γνώμη του οικείου Τεχνικού συμβουλίου...». Το άρθρο 43 του π.δ/τος 609/1985, όπως μετά και τις τροποποιήσεις με το άρθρ. 19ξ2 ν. 2947/2001 ισχύει, ορίζει. Στην παράγραφο 1: «Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου, να αναθέτει την εκτέλεση συμπληρωματικών, μόνο, εργασιών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρ. 8 ν. 1418/1984... Για την εκτέλεση των ανωτέρω συμπληρωματικών εργασιών απαιτείται η σύναψη σύμβασης». Στην παράγραφο 2: «Κάθε σύμβαση επόμενης της αρχικής συνοδεύεται από Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών, που ιδίως περιλαμβάνει τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδος των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού του αρχικά ανατεθέντος έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση καινούργιας σύμβασης...». Στην παράγραφο 3: «Αν στο συγκριτικό, (ήδη ανακεφαλαιωτικό), πίνακα περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο συγκριτικός πίνακας συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές...». Και

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣΑ
Το 2015/72

στην παράγραφο 5: «Οι συγκριτικοί, (ανακεφαλαιωτικοί), πίνακες και τα πρωτόκολλα κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών που τους συνοδεύουν συντάσσονται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία και υπογράφονται από τον ανάδοχο ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη. Αν ο ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή, του κοινοποιείται ο συγκριτικός πίνακας και τα πρωτόκολλα σύμφωνα με το άρθρ. 291. Στην περίπτωση αυτή, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος υπέγραψε τα σχετικά έγγραφα με επιφύλαξη, δικαιούται να υποβάλει ένσταση. Ο συγκριτικός Πίνακας και τα πρωτόκολλα νέων Τιμών εγκρίνονται από την Προϊσταμένη Αρχή, στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την τυχόν ένσταση του αναδόχου, (και με) αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και με κάθε σχετική πληροφορία. Αν έχει υποβληθεί ένσταση, διατυπώνεται και η γνώμη της Διευθύνουσας Υπηρεσίας στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής. Μετά την έγκριση του συγκριτικού πίνακα ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες, χωρίς αυτό να θίγει τα δικαιώματά του για επίλυση της τυχόν διαφοράς». Με τις διατάξεις αυτές δεν ορίζεται προθεσμία για την έγκριση του Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ) και - των Πρωτοκόλλων Καθορισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (ΠΚΤΜΝΕ), από την Προϊσταμένη Αρχή που επιβλέπει την κατασκευή του έργου, όμως, η έγκριση δεν μπορεί να θεωρηθεί τελικά απρόθεσμη, αφού αποτελεί προϋπόθεση για την πιστοποίηση στη συνέχεια των εργασιών που πράγματι εκτέλεσε ο εργολάβος και τη σύνταξη απ' αυτόν του λογαριασμού για την πληρωμή της αμοιβής του η καθυστέρηση της οποίας δημιουργεί, υπέρ αυτού, αξίωση καταβολής τόκων υπερημερίας, κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στα αρθ. 5 παρ. 9 και 10 ν.1418/1984 (όπως οι παράγραφοι αυτές αναριθμήθηκαν με το

15/2015 Σελίδα 8

άρθρ. 1 ν. 2940/2001) και 40 π.δ/τος 609/1985. Έτσι, η έγκριση του ΑΠΕ και των Πρωτοκόλλων Καθορισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (ΠΚΤΜΝΕ), πρέπει, ενόψει της ανάγκης ταχείας περατώσεως των δημόσιων έργων και της άνευ καθυστερήσεως πληρωμής του αναδόχου να διενεργείται εντός ευλόγου χρόνου, τέτοιος δε κρίνεται, ότι αποτελεί το τρίμηνο από την υποβολή τους προς έγκριση στην Προϊσταμένη Αρχή. Παρέπεται ότι με την άπρακτη πάροδο του τριμήνου αυτού ο ΑΠΕ και τα Πρωτόκολλα Καθορισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (ΠΚΤΜΝΕ) θεωρούνται αυτοδικαίως, έκτοτε εγκεκριμένα, με συνέπεια τυχόν μεταγενέστερη έγκρισή τους να είναι τυπική και να επιβεβαιώνει, απλώς, την προηγούμενη αυτοδίκαιη έγκρισή τους, γι' αυτό και δεν μπορεί πλέον η Προϊσταμένη Αρχή να τροποποιήσει τα στοιχεία τους (ΣΤΕ 1674/1997, 4452/2001, 619/2003, 377/2006). Ανάκληση της άνω πράξεως δεν νοείται, δεδομένου ότι επί ιδιωτικών συμβάσεων, όλες οι σχετικές μ' αυτήν αποφάσεις του εργοδότη ή του φορέα του έργου δεν έχουν διοικητικό χαρακτήρα, αλλά αποτελούν απλές μονομερείς δηλώσεις παραστάσεως ή βουλήσεως, που δεν έχουν έννομες συνέπειες ανατρέψιμες με ακυρωτική προσφυγή και πάσχουν, ενδεχομένως, ακυρότητα ή ακυρωσία κατά τις διατάξεις του ΑΚ, εάν παράγουν αποτελέσματα ως μονομερείς δικαιοπραξίες. Εξάλλου, ναι μεν στον ΑΠΕ που συντάσσεται για τις νέες εργασίες δεν υπάρχει λόγος να περιληφθούν και εργασίες της αρχικής σύμβασης, όμως αν παράλα αυτά περιληφθούν, ο ΑΠΕ δεν είναι για μόνο το λόγο αυτό άκυρος και μπορεί να εγκριθεί ρητά ή σιωπηρά με την άπρακτη πάροδο της ως άνω τρίμηνης προθεσμίας. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που περιληφθούν στον ΑΠΕ νέες μεν εργασίες, οι οποίες, όμως, έχουν ήδη εκτελεσθεί, δηλαδή ολοκληρώθηκαν πριν εγκριθεί ακολούθως ρητά ή σιωπηρά ο ΑΠΕ.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ
ΤΙΜΩΝ

Και ναι μεν η διάταξη του αρθ. 43 του π.δ/τος 609/85 καθιερώνει ως προϋπόθεση για την εκτέλεση των περιλαμβανομένων στον ΑΠΕ εργασιών την προηγούμενη έγκριση του, πλην, όμως, ενόψει του πνεύματος της περί δημοσίων έργων νομοθεσίας που επιβάλλει να αποφεύγονται οι άσκοπες παρατάσεις προθεσμιών των εν λόγω έργων και την αδικαιολόγητη αναθεώρηση των τιμών που προσαυξάνουν ανεπίτρεπτα το κόστος της κατασκευής τους καθώς και των αρχών της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών που πρέπει να διέπουν τη συμβατική σχέση μεταξύ του αναδόχου και του κυρίου του έργου, νόμιμα εκτελούνται οι ανωτέρω εργασίες και πριν την έγκρισή τους, εφόσον δεν αντιτίθεται σ' αυτό ο ανάδοχος και ο πίνακας εγκρίνεται τελικά απλώς προς τακτοποίηση των ποσοτήτων των εργασιών του έργου προκειμένου ο ανάδοχος να αναλάβει την αμοιβή του, καθόσον δεν είναι δυνατόν να διακόπτονται κάθε φορά οι εργασίες εκτέλεσης του έργου εωσότου συνταχθεί και εγκριθεί ο ΑΠΕ. Βέβαια, θα μπορούσε ο ανάδοχος του έργου να αναμένει την έγκριση του ΑΠΕ και μετά να συνεχίσει την εκτέλεση των σ' αυτόν (ΑΠΕ) αναφερομένων εργασιών, πλην όμως αυτό, θα είχε ως συνέπεια, κάθε φορά, να διακόπτονται οι εργασίες εκτέλεσης του έργου, εωσότου συνταχθεί και εγκριθεί ο ΑΠΕ, κάτι που είναι αντίθετο στην ανάγκη ταχείας περατώσεως των δημόσιων έργων και της άνευ καθυστερήσεως πληρωμής του αναδόχου.

III. Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, έκρινε ότι στον ΑΠΕ, που συντάσσεται για εργασίες επιπλέον όσων περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση κατασκευής δημόσιου έργου, δηλαδή, για νέες εργασίες, δεν επιτρέπεται να περιληφθούν και εργασίες προβλεπόμενες στην αρχική σύμβαση, ούτε εργασίες που έχουν προηγουμένως πλήρως εκτελεσθεί, και ότι στην περίπτωση αυτή

εμποδίζεται η έγκριση του ΑΠΕ, δέχθηκε δε στη συνέχεια ότι, κατά τα εκτιθέμενα στην ένδικη προσφυγή, η σύνταξη του 1ου ΑΠΕ για το δημόσιο έργο, που η αναιρεσείουσα ανέλαβε και εκτέλεσε για λογαριασμό της αναιρεσίβλητης, περιλάμβανε εργασίες που δεν ήταν νέες και επιπλέον είχαν ήδη εκτελεσθεί, με συνέπεια, να είναι αδύνατη η έγκριση του ως άνω ΑΠΕ και μάλιστα η αυτοδίκαιη λόγω της άπρακτης παρέλευσης τριμήνου από την υποβολή του προς έγκριση στην επιβλέπουσα το έργο Προϊσταμένη Αρχή. Συνακόλουθα, απέρριψε ως μη νόμιμη την κύρια βάση της ένδικης προσφυγής με αίτημα να αναγνωρισθεί ότι ο ως άνω 1ος ΑΠΕ εγκρίθηκε αυτοδικαίως, λόγω της άπρακτης παρέλευσης τριμήνου από την υποβολή του προς έγκριση στην Προϊσταμένη Αρχή και συνεπώς η μεταγενέστερη ανασύνταξή του είναι άκυρη. Σύμφωνα, όμως, με όσα προηγουμένως αναπτύχθηκαν, και ιδία της ανάγκης να αποφεύγονται οι άσκοπες παρατάσεις προθεσμιών των δημοσίων έργων με συνέπεια την αδικαιολόγητη αναθεώρηση των τιμών, που προσαυξάνουν ανεπίτρεπτα το κόστος της κατασκευής τους, καθώς και των αρχών της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, που πρέπει να διέπουν τη συμβατική σχέση μεταξύ του αναδόχου και του κυρίου του έργου, η άπρακτη παρέλευση τριμήνου από την υποβολή ΑΠΕ προς έγκριση στην Προϊσταμένη Αρχή του φορέα κατασκευής του έργου συνεπάγεται, υπό το καθεστώς του π.δ/τος 609/1985 τη σιωπηρή (αυτοδίκαιη, πλασματική) έγκριση του ΑΠΕ ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν ή όχι όλα τα αναγκαία για τη σύννομη κατάρτισή του στοιχεία, ήτοι αν αφορά εργασίες που εκτελέστηκαν ήδη κατά την σύνταξη και υποβολή του στην προϊσταμένη αρχή. Ενόψει αυτών, το Εφετείο, κρίνοντας ως ανωτέρω, παραβίασε τις προαναφερόμενες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις του πδ 609/1985 και υπέπεσε στην εκ του αριθμού 1

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η Επιστήτρια
Τσιφλιτζή

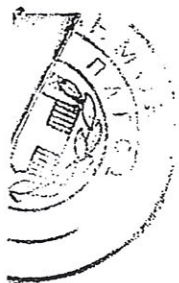
αρθ. 559 ΚΠολΔ πλημμέλεια, με συνέπεια ο αντίστοιχος (πρώτος) λόγος αναίρεσης να πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

Κατά την γνώμη όμως οκτώ (8) εκ των μελών της Ολομέλειας του Προέδρου Αθανασίου Κουτρομάνου και των Αρεοπαγιτών Κωνσταντίνου Τσόλα Χριστοφόρου Κοσμίδη Ευφημίας Λαμπροπούλου, Αγγελικής Αλειφεροπούλου Ειρήνης Καλού. Δημητρίου Τζιούβα και Ιωάννη Μαγγίνα η άπρακτη παρέλευση του τριμήνου από την υποβολή του ΑΠΕ στην Προϊσταμένη Αρχή δεν ισοδυναμεί με την αυτοδίκαιη έγκρισή του εφόσον αυτό δεν ορίζεται ως έννομη συνέπεια από τον νόμο. Είναι δε νομικώς αναγκαία η σχετική πρόβλεψη διότι, από καμιά διάταξη ή γενικότερη νομική αρχή δεν συνάγεται, ότι ο εφαρμοστής του δικαίου έχει εξουσία να προσδίδει ερμηνευτικώς σε ορισμένη συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη), νόημα και έννομη συνέπεια μη οριζόμενη από το εξ αντικειμένου δίκαιο. Πολύ δε περισσότερο ισχύει τούτο, όταν ο νόμος προβλέπει άλλη έννομη συνέπεια για την υπερημερία του οφειλέτου, και ιδίως την υποχρέωση αυτού να καταβάλει το χρέος του εντόκως. Επομένως το Εφετείο, κατά την μειοψηφούσα γνώμη, δεν έσφαλε κατ' αποτέλεσμα, δεχόμενο τα προαναφερθέντα, και ο ένδικος αναιρετικός λόγος έπρεπε να απορριφθεί.

Περαιτέρω από την διάταξη του αρθ. 219 παρ. 1 ΚΠολΔ, που ορίζει ότι «αγωγή υπό αίρεση δεν επιτρέπεται, μπορεί, όμως, ο ενάγων για την περίπτωση που απορριφθεί η πρώτη βάση της αγωγής και την στηρίξει σε άλλη βάση ή να υποβάλει άλλη αίτηση που στηρίζεται στην ίδια ή σε άλλη βάση», συνάγεται ότι, ο ενάγων, δικαιούται να κλιμακώσει τις περισσότερες βάσεις ή αιτήματα της αγωγής του σε επικουρική διάταξη, κατά την ελεύθερη επιλογή του, που αποτελεί έκφραση της καθιερούμενης με το αρθ. 106 Κ.Πολ.Δ εξουσίας διάθεσης των διαδίκων. Στην

περίπτωση αυτή, η εξέταση της επικουρικής βάσης ή αιτήματος της αγωγής εξαρτάται από την ενδοδιαδικαστική αίρεση της απόρριψης της κύριας βάσης του αιτήματος, δηλαδή, το δικαστήριο δικαιούται και είναι υποχρεωμένο να ερευνήσει την επικουρική βάση ή αίτημα της αγωγής μετά την έρευνα και την απόρριψη της κύριας βάσης ή αιτήματος, αλλιώς, ιδρύεται ο λόγος αναίρεσης από τον αριθμό 9γ ή από τον αριθμό 8β του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ τον οποίο όμως έχει έννομο συμφέρον και δικαιούται να τον προτείνει μόνον ο ενάγων και όχι ο αντίδικός του, αφού ο τελευταίος δεν υφίσταται από την παράβαση αυτή βλάβη. Αν πάντως η κύρια και η επικουρική βάση της αγωγής αναπτύσσουν ισοδύναμη ενέργεια, δηλαδή, παραδοχή της επικουρικής βάσης δεν επιφέρει διαφορετικές έννομες συνέπειες από τις συνέπειες της κύριας βάσης το δικαστήριο αποδεσμεύεται και μπορεί παρακάμπτοντας την κύρια βάση να εξετάσει κατά προτεραιότητα, την επικουρική, αφού τότε ο ενάγων δεν υφίσταται βλάβη κατά το τυπικό ή ουσιαστικό κριτήριο. Εξάλλου, αν η απόφαση του δικαστηρίου της ουσίας αναιρεθεί κατά το μέρος που απέρριψε την κύρια βάση ή αίτημα της αγωγής καθίσταται ανίσχυρη και η κρίση του δικαστηρίου που κατέληξε στην αποδοχή της επικουρικής βάσεως ή αιτήματος της αγωγής καθώς τότε πληρούται αναδρομικά η διαλυτική αίρεση από την οποία εξαρτήθηκε η εκκρεμοδικία της. Συνεπώς, μετά την παραδοχή κατά τα ανωτέρω του πρώτου αναιρετικού λόγου και την συνακόλουθη αναίρεση της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το μέρος, με το οποίο έκρινε απορριπτέα ως μη νόμιμη την κύρια βάση της ένδικης προσφυγής, είναι αυτοδικαίως αναιρετέα η απόφαση αυτή κατά το μέρος που δέχθηκε ως νόμιμη και εν μέρει στην ουσία την επικουρική βάση της προσφυγής και μάλιστα αναγνώρισε ότι, ανεξαρτήτως της μη αυτοδίκαιης έγκρισης του ως

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η ΕΚΠΙΣΤΕΥΣΑ
7/2/2015

άνω ΑΠΕ, είναι άκυρη ως αντισυμβατική η περικοπή από τον Πίνακα αυτού ποσού της αμοιβής της αναιρεσείουσας 134.522,52 ευρώ, αφού οι δύο βάσεις της προσφυγής δυνητικά δεν αναπτύσσουν ισοδύναμη ενέργεια αλλά μπορεί η κύρια βάση να πλεονεκτεί, ιδίως από την άποψη του χρόνου έναρξης της τοκοφορίας των απαιτήσεων της κατά της αναιρεσίβλητης. Συνεπώς, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά παραδοχή ως βάσιμου του πρώτου λόγου αναιρέσεως όπως προαναφέρθηκε, παρελκούς της έρευνας του δεύτερου, εκ του αριθμού 19 αρθ. 559 Κ.Πολ.Δ λόγου, αφού η αναιρετική εμβέλεια του πρώτου (λόγου) εκτείνεται και καλύπτει και το διά του άνω λόγου πληττόμενο κεφάλαιο της απόφασης. Έτσι, πρέπει να παραπεμφθεί η υπόθεση στο Πενταμελές Εφετείο Αθηνών συντιθέμενο από άλλους δικαστές, ήτοι εκτός εκείνων που εξέδωσαν την προσβαλλόμενη απόφαση προκειμένου να ερευνηθεί εκ νέου η προσφυγή της αναιρεσείουσας κατά το αναιρεθέν κεφάλαιο αυτής. Περαιτέρω, πρέπει να διαταχθεί η απόδοση των παραβόλων στην αναιρεσείουσα και να συμψηφιστεί η μεταξύ των διαδίκων δικαστική δαπάνη λόγω του δυσσερμήνευτου των εφαρμοστέων διατάξεων (179,183 Κ.Πολ.Δ.).-

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 2255/2009 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση στο Πενταμελές Εφετείο Αθηνών, συντιθέμενο από άλλους δικαστές, προκειμένου να ερευνηθεί εκ νέου η υπόθεση.

Διατάσσει την απόδοση των παραβόλων στην αναιρεσείουσα.

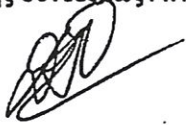
Συμψηφίζει την μεταξύ των διαδίκων δικαστική δαπάνη.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 10 Ιουλίου 2015.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

και τούτου αποχωρήσαντος από την Υπηρεσία καθώς και του Αντιπροέδρου Γεωργίου Χρυσικού η αρχαιότερη της συνθέσεως Αντιπρόεδρος

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Η Εισηγήτρια
1
15/10/15

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριό του, στις 15 Οκτωβρίου 2015.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Πρώτο Αντίγραφο
Θεωρήθηκε για τη νόμιμη
παραγωγή - 4 ΔΕΚ. 2015
Αθήνα ..... 200....
Ο/Η Γραμματέας

Ευσταθία Α. Λουκαδοδίου

Ενημέρωση από Νομικό Σύμβουλο ΣΑΤΕ κ. Στ. Σταμόπουλο

Κεφαλαιώδους σημασίας Απόφαση 15/2015 της πλήρους Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, σύμφωνα με την οποία επέρχεται αυτοδικαίως, ανεξαρτήτως τυχόν πλημμελειών του, η έγκριση Α.Π.Ε. μετά την άπρακτη παρέλευση τριών μηνών από την υποβολή του προς έγκριση από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία προς την Προϊσταμένη Αρχή. Η απόφαση αυτή υιοθετεί αυτή την εξαιρετικά ευνοϊκή για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις ερμηνεία, ξεκαθαρίζοντας ένα φλέγον για τους αναδόχους δημοσίων έργων ζήτημα. Παρατίθεται στη συνέχεια και η κρίσιμη δικανική κρίση, που ευρίσκεται στη σελίδα 10 (όλη η μείζων πρόταση της απόφασης ευρίσκεται στις σελ. 8 – 9): «Σύμφωνα, όμως, με όσα προηγουμένως αναπτύχθηκαν, και ιδία της ανάγκης να αποφεύγονται οι άσκοπες παρατάσεις προθεσμιών των δημοσίων έργων με συνέπεια την αδικαιολόγητης αναθεώρηση των τιμών, που προσαυξάνουν ανεπίτρεπτα το κόστος της κατασκευής τους, καθώς και των αρχών της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, που πρέπει να διέπουν τη συμβατική σχέση μεταξύ του αναδόχου και του κυρίου του έργου, η άπρακτη παρέλευση τριμήνου από την υποβολή ΑΠΕ προς έγκριση στην Προϊσταμένη Αρχή του φορέα κατασκευής του έργου συνεπάγεται, υπό το καθεστώς του π.δ/τος 609/1985 τη σιωπηρή (αυτοδίκαιη, πλασματική) έγκριση του ΑΠΕ ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν ή όχι όλα τα αναγκαία για τη σύννομη κατάρτισή του στοιχεία, ήτοι αν αφορά εργασίες που εκτελέστηκαν ήδη κατά την σύνταξη και υποβολή του στην Προϊσταμένη Αρχή».